РЕЦЕНЗІЯ

доктора педагогічних наук, професора Тетяни Койчевої на дисертацію Шиман Ірини Анатоліївни «**Формування інноваційної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у професійній підготовці**», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)

Актуальність теми дисертаційної роботи та зв'язок із відповідними планами галузей науки не викликає заперечень. Дисертаційне дослідження Шиман Ірини Анатоліївни «Формування інноваційної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у професійній підготовці» відповідає методологічним та практично-методичним векторам оновлення та інноватизації системи вищої мистецько-педагогічної освіти. Майже всі напрями оновлення системи освіти в нашій країні пронизані ідеєю «інноватизації», адже лише інновації є провідним механізмом для розробки нових ефективних технологій навчання й виховання, нових продуктивних технологій міжособистісної взаємодії в освітньому середовищі, оновлення системи організації пізнавальної діяльності молоді.

Концептуальне розуміння інновацій як інструменту процесів оптимізації та оновлення дозволяє стверджувати, що так звана «традиційна» освіта вже не здатна в повному обсязі задовольнити потреби сучасного інформаційного суспільства, адже така система вирізняється інертністю, «не встигає за часом», «запізнюється з нововведеннями», повільно реагує на перспективність наукових досягнень, важко розпізнає й реалізовує інноваційний суспільно-практичний і загальнокультурний досвід. Освіта є механізмом збереження культурних традицій нації, дієвим алгоритмом забезпечення стабільності суспільного поступу, у той час як інновації є генератором «прориву у невідоме».

Відтак, наукова спільнота та середовище педагогів-практиків все частіше звертається до феноменології «інноватизації» всіх галузей освіти.

Актуальність започаткованої Іриною Шиман проблеми посилюється також і тим, що інноваційні процеси є певним цивілізаційним способом подолання кризових явищ у всіх сферах людського буття, зокрема в системі вищої освіти, яка й досі відчуває на собі наслідки непростого переходу від «знаннєво-накопичувальної» до «людиноцентрованої» парадигми. У зв'язку із вищезазначеним, актуалізується проблематика підготовки майбутніх учителів, які здатні до самостійного продукування стратегій прогресивних освітніх перетворень.

Викладені міркування переконують у тому, що обрана тема дисертаційної роботи є дійсно актуальною, а її результати доповнюють чинні теоретичні й практичні доробки з проблеми інноватизації підготовки майбутніх учителів мистецького профілю.

Дослідження Ірини Шиман набуває ще більшої актуальності у контексті його виконання в межах наукової теми кафедри педагогіки «Проєктування професійного становлення майбутніх фахівців в умовах університетської освіти» (№ 0120U002014), що входить до тематичного плану науково-дослідних робіт Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Тему дисертації затверджено вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 3 від 27 жовтня 2022 року).

Принагідно наголосимо на тому, що **науковий, методологічно-концептуальний, термінологічно-категорійний апарат** дослідження вирізняється контекстністю, логікою, потужним дослідницьким характером, виваженістю та повнотою наукової думки. Наукові факти та теоретичні ідеї дослідження достатньо обґрунтовані застосуванням теоретичних та емпіричних дослідницьких методів.

Проведений **аналіз представленої дисертації в контексті вперше отриманих та найсуттєвіших наукових результатів** дозволив з'ясувати, що дисертанткою: *уперше* визначено та науково обґрунтовано педагогічні умови формування інноваційної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва (спрямування змісту психолого-педагогічної та музично-фахової підготовки студентів на формування їх інноваційної компетентності; забезпечення педагогічної підтримки професійного становлення майбутніх учителів музичного мистецтва як педагогів та митців; набуття студентами практичного досвіду впровадження інноваційних технологій музичного виховання учнів в квазіпрофесійній діяльності);

розроблено педагогічну модель, що складається з трьох блоків (концептуально-цільовий, змістово-реалізаційний, результативно-диференційований);

описано структуру інноваційної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва (інтелектуально-мотиваційний, процесуально-педагогічний, особистісно-персоніфікований компоненти); критерії їхнього оцінювання (когнітивно-настановний, праксеологічно-фаховий, індивідуально-детермінований);

конкретизовано показники сформованості інноваційної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва (за когнітивно-настановним критерієм: обізнаність із сучасними педагогічними технологіями; обізнаність із сучасними концепціями музичного виховання учнів; вмотивованість на інноватизацію музично-педагогічної діяльності в НУШ; за праксеологічно-фаховим критерієм: наявність професійної позиції як педагога та митця; сформованість педагогічно-проєктувальних умінь; сформованість естетично-педагогічного світогляду; за індивідуально-детермінованим критерієм: креативність особистості; рефлексійність особистості; інноваційна спрямованість особистості);

схарактеризовано рівні сформованості інноваційної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва (прогностично-усвідомлений, репродуктивно-інерційний, початково-інтуїтивний);

уточнено поняття «інновації в музично-педагогічній діяльності вчителя музичного мистецтва».

Методологічна й концептуально-теоретична основа наукового пошуку, а також джерельна база дослідження свідчать про глибокий аналіз чинних наукових розробок за обраною темою дослідження. Дисертація містить два розділи, висновки, список використаних джерел та додатки.

Очевидним є **практичне значення результатів дослідження,** дисертанткою розроблено методику реалізації педагогічної моделі формування інноваційної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва (інформаційно-концептуалізаційний, технологічно-відтворювальний, фасилітаційно-світоглядний етапи).

Розроблено робочу програму навчальної дисципліни (вибіркова частина освітньо-професійної програми 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) та методичного забезпечення для здобувачів вищої освіти першого освітнього рівня «бакалавр» спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) «Основи формування інноваційної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва»).

Заслуговує схвалення логічність, точність та повнота опису методики формування інноваційної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва, що надає можливість говорити не лише про практичне значення самої методики, а очевидну її «відтворюваність» та універсальність для збагачення системи підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в межах освітньо-професійної програми 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Особливої уваги заслуговує стиль та логіка викладення Іриною Шиман наукового матеріалу, основні визначення презентовано з використанням сучасної наукової стилістики, дотримано логіку наукового пошуку,

умовисновки вирізняються логічністю та вагомим дослідницьким потенціалом.

Основні положення та результати дослідження впроваджено в освітню діяльність трьох закладів вищої освіти. Результати аналізу дисертації, наукових праць, матеріалів щодо апробації основних теоретичних положень та результатів дослідження засвідчують наукову зрілість та самостійність дисертантки, володіння нею методами дослідницького пошуку та впровадження наукових доробок у практику закладів вищої освіти.

Надаючи високу оцінку дисертації, вважаємо за доцільне висловити певні **зауваження та побажання:**

1. У першому розділі дисертаційної роботи авторка приділила належну увагу науковим позиціям провідних учених галузі щодо сутності інноваційної компетентності та її структури. Сприйняття тексту полегшувало б використання схем або таблиць, в яких можна було б прослідкувати спільні та відмінні моменти в тлумаченнях.
2. У другому розділі дисертаційної роботи (в підрозділі 2.3) не вистачає аналізу освітніх продуктів здобувачів освіти – фрагментів есе, презентацій, складених концептуальних карт.
3. У висновках до роботи бракує чіткого визначення перспектив подальшого наукового пошуку в розрізі інноватизації підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.
4. Рукопис містить незначні мовні помилки, стилістичні та технічні огріхи.

Водночас стверджуємо, що висловлені зауваження мають здебільшого характер побажань, не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи, не знижують високої теоретичної і практичної цінності проведеного дослідження, загального позитивного враження від дисертації, у рамках якої запропоновано нове розв’язання проблеми формування

інноваційної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у професійній підготовці, що дозволило обґрунтувати педагогічні умови, модель формування інноваційної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва і методику її реалізації, визначити та експериментально перевірити їх ефективність.

Таким чином, дисертаційна робота «**Формування інноваційної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у професійній підготовці**» відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44) і дає підстави для присудження Шиман Ірині Анатоліївні наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями).

Рецензент
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки
Державного закладу «Південноукраїнський
національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського» Тетяна КОЙЧЕВА